

UZASADNIENIE do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 12 stycznia 2015 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Lasy Sobiborskie PLH060043

Zgodnie z art. 28 ust.1 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000 sporządza plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat; pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie z art. 27a *ustawy o ochronie przyrody* sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 jest właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska. Zgodnie z art. 28 ust. 5 *ustawy regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.*

Zgodnie z art. 28 ust. 10 *ustawy o ochronie przyrody* plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:

- 1) opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- 2) identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- 3) cele działań ochronnych;
- 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
 - a) ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk,
 - b) monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów, o których mowa w pkt 3,
 - c) uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- 5) wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- 6) wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

Tryb sporządzania projektu planu zadań ochronnych i zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu planu zadań ochronnych określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Stosownie do art. 28 ust. 4 *ustawy o ochronie przyrody* sporządzający projekt planu zadań ochronnych umożliwia zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu (art. 28 ust. 3 *ustawy o ochronie*

przyrody) oraz zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu (art. 28 ust. 3 i ust. 4 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH060043 został wyznaczony w związku z wypełnieniem zobowiązań Polski wynikających z Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. UE L 206/7 z dnia 22.07.1992) i uznany za obszar o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW). Został zatwierdzony decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) Dz.Urz.U.E.L.2011.33.146.

Obecnie, status prawny obszaru określa (Decyzja Komisji Europejskiej z dnia decyzja Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE. L. z 2013 r., Nr 350, poz. 287).

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych (dokumentacja sieci Natura 2000, zawierająca zakres zgodny ze stosownymi decyzjami wykonawczymi Komisji Europejskiej) obszar Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH060043 został wyznaczony dla ochrony dużego kompleksu leśnego, obejmującego lasy ze znacznym udziałem borów bagiennych i olsów, licznych płatów śródleśnych torfowisk wysokich, grupy sześciu eutroficznych jezior, otoczonych przez przyjeziorne torfowiska przejściowe i niskie z niewielkimi oczkami wodnymi i zastoiskami wodnymi kompleksami wilgotnych i suchymi łąkami oraz murawami napiaskowymi. Siedliska wodne i torfowiskowe to największa w Polsce i jedna z największych w Europie Środkowej ostoja żółwia błotnego *Emys orbicularis* (kod 1220), także jedna z większych na terenie województwa lubelskiego ostoja strzebli błotnej *Phoxinus phoxinus* (kod 4009) oraz wielu gatunków ptaków m.in. wodno – błotnych i drapieżnych. Stwierdzono tu także występowanie aldrowandy pęcherzykowatej *Aldrovanda vesiculosa* (kod 11516). Kody zaczerpnięto z portalu Eionet http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal, będącego oficjalnym partnerem Europejskiej Agencji Środowiska (EEA). Strzebla błotna jest gatunkiem posiadającym w sieci Natura 2000 status gatunku priorytetowego.

Wykaz przedmiotów ochrony przedstawia poniższe zestawienie:

Siedliska:

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaion*, *Potamion*

3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne

6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)

6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)

7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*

91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*)

Gatunki:

1318 *Myotis dasycneme* (nocek łydkowłosy)

1337 *Castor fiber* (bóbr)
1352 *Canis lupus* (wilk)
1355 *Lutra lutra* (wydra)
1188 *Bombina bombina* (kumak nizinny)
1220 *Emys orbicularis* (żółw błotny)
4009 *Phoxinus phoxinus* (strzebla błotna)
1134 *Rhodeus sericeus* amarus (różanka)
1145 *Misgurnus fossilis* (piskorz)
1149 *Cobitis taenia* (koza)
1059 *Maculinea teleius* (modraszek telejus)
1060 *Lycaena dispar* (czerwończyk nieparek)
1061 *Maculinea nausithous* (modraszek nausithous)
1065 *Euphydryas aurinia* (przeplatka aurinia)
4030 *Colias myrmidone* (szlaczkoń szafraniec)
1516 *Aldrovanda vesiculosa* (aldrowanda pęcherzykowata)
1903 *Liparis loeselii* (lipiennik Loesela)

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty - Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 Torfowisko Sobowice PLH060024 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 *ustawy o ochronie przyrody* oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 .

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory - Dz.U.U.E.L92.206.7, Dz.U.U.E-sp.15-2-102 z późn. zm.).

Plan zadań ochronnych został opracowany w ramach projektu POIS.05.03.00-00-186/09 pn. "Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski", dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach prac nad projektem planu została sporządzona dokumentacja planu zadań ochronnych, której wykonawcą była firma Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. Wyniki prac eksperckich posłużyły do przygotowania niniejszego projektu zarządzenia.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów cyt. wcześniej *ustawy o ochronie przyrody* i cyt. wcześniej *rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*. Plan zadań ochronnych został sporządzony dla całego obszaru Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH060043, gdyż nie stwierdzono okoliczności, o których mowa w art. 28 ust. 11 *ustawy o ochronie przyrody*:

- 1) dla obszaru, ani jego części nie ustanowiono planu ochrony,
- 2) na terenie obszaru znajduje się sześć rezerwatów przyrody: „Jezioro Brudzieniec”, „Żółwiowe Błota”, „Małoziemce”, „Jezioro Orchowe”, „Magazyn” i „Trzy Jeziora”. nie dla których nie ustanowiono planu ochrony uwzględniającego zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10 *ustawy o ochronie przyrody*,
- 3) obszar pokrywa się w znacznej części (ok. 82%) z obszarem Nadleśnictwa Sobibór, dla którego ustanowiony plan urządzenia lasu nie uwzględnia zakresu, o którym mowa w ust. 10,
- 4) obszar nie znajduje się na obszarach morskich.

Przebieg granic obszaru w postaci mapy przedstawiono w załączniku nr 2, oraz opisano

załączniku nr 1 w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992, tj. w układzie współrzędnych, o którym mowa w § 3 pkt. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 2012 r. w sprawie państwowego systemu odniesień przestrzennych (Dz. U. 2012, poz. 1247).

Ze zidentyfikowanych zagrożeń najważniejsze wynikają z rolnictwa, leśnictwa, transportu i komunikacji, urbanizacji, pozyskiwania dzikich zwierząt, ingerencji oraz działalności człowieka. I są to:

- zagrożenia istniejące: ewolucja biocenotyczna (sukcesja), nawożenie /nawozy sztuczne, obce gatunki inwazyjne, zmiana sposobu uprawy, problematyczne gatunki rodzime, gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia, eutrofizacja, konkurencja, zmiana składu gatunkowego (sukcesja), zalesianie terenów otwartych, modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie, wędkarstwo, zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie, koszenie / ścinanie, drogi, autostrady, drapieżnictwo, zanieczyszczenie wód powierzchniowych, gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji,
- zagrożenia potencjalne: sporty i różne formy czynnego wypoczynku, uprawiane w plenerze, uprawa, usuwanie martwych i umierających drzew, nawożenie /nawozy sztuczne/, zalesianie terenów otwartych, modyfikowanie funkcjonowania wód – ogólnie, uprawa - zamiana na pola uprawne, eutrofizacja, osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych, stosowanie biocydów, hormonów i substancji chemicznych, zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe), antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi, kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów.....), zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych, chwywanie, trucie, kłusownictwo, pojazdy zmotoryzowane, tamy, wały, sztuczne plaże – ogólnie, hodowla zwierząt, obce gatunki inwazyjne, zmiana składu gatunkowego (sukcesja).

Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000.

Wskazane działania ochronne mają na celu utrzymanie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony, tj. utrzymanie otwartego charakteru łąk i torfowisk, stworzenie dogodnych warunków do bytowania rzadkich gatunków motyli wskutek prowadzenia zabiegów czynnej ochrony (w odpowiednich terminach) w siedliskach ich występowania. Usuwanie zadrzewień i zakrzaczeń na łągowiskach żółwi, ochronę łągowisk żółwi przed drapieżnikami, eliminowanie ich, poprawę stosunków wodnych w borach i lasach bagiennych, powstrzymanie się z rębiami zupełnymi w obrębie ww. siedlisk i w promieniu 20 m od ich granic, poprawę jakości wód, umożliwienia swobodnej migracji ryb w okresie tarła, utrzymanie strefy buforowej wzdłuż rzek i zbiorników wodnych, utrzymanie gospodarki łowieckiej na dotychczasowym poziomie. Działania, które pozwolą osiągnąć ww. cele związane będą przede wszystkim z:

w stosunku do wszystkich przedmiotów ochrony: ustawieniem tablic informacyjnych, przeprowadzeniem akcji informacyjnej wśród lokalnej społeczności oraz wydaniem materiałów propagujących walory przyrodnicze i zasady gospodarowania na terenie obszaru,

w stosunku do siedlisk:

- 6230 górskich i niżowych muraw bliźniczkowych (*Nardion* – płaty bogate florystycznie) zmniejszeniem ocienienia wskutek wycięcia drzew, krzewów i podrostu drzew oraz wywiezienie pozyskanej biomasy. Działanie to ma na celu zatrzymanie procesów sukcesyjnych Ponadto planowane jest koszenie w terminie od połowy września,
- 6410 zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (*Molinion*) planowane jest użytkowanie, które będzie zapobiegać ekspansji drzew i krzewów (działanie obligatoryjne). Zadanie to będzie realizowane wskutek ekstensywnego użytkowania

kośnego, (bez szczegółowych warunków). Ponadto w ramach zabiegów fakultatywnych planuje się użytkowanie kośne na zasadach określonych w załączniku nr 5 do niniejszego zarządzenia oraz mechaniczna wycinka drzew, krzewów i podrostu drzew i wywiezienie pozyskanej biomasy,

- 6510 niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*). W płatach tego siedliska planowane jest zadanie polegające na ekstensywnym użytkowaniu kośnym (działanie obligatoryjne) jako sposób zatrzymania ekspansji dużych bylin i krzewów w nieużytkowanych łąkach. Koszenie zgodne z zasadami określonymi w zał. Nr 5 do niniejszego zarządzenia (działanie fakultatywne) pozwoli na uzyskanie dopłaty i zapewni kluczowe parametry siedliska przyrodniczego. Dopuszczalne jest również użytkowanie pastwiskowe, na określonych zasadach,
- 7110 torfowisk wysokich z roślinnością torfotwórczą (żywe) oraz 7150 obniżeniom na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion* powstrzymaniem sukcesji wtórnej i przywróceniem właściwego stanu ochrony wskutek wycięcia drzew, krzewów i podrostu drzew oraz wywiezieniem pozyskanej biomasy,
- 91D0 borów i lasów bagiennych (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*) odtworzeniem i utrzymaniem właściwych dla siedlisk bagiennych stosunków wodnych wskutek wykonania na systemach melioracyjnych technicznych urządzeń zwiększających zasoby wodne,

w stosunku do gatunków:

- 1059 modraszka telejusa *Maculinea teleius* 1060 czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*, 1061 modraszka nausitousa *Maculinea nausithous*, 106 5 przeplatki aurinii *Euphydryas aurinia* przywróceniem lub utrzymanie ekstensywnego użytkowania łąk stanowiących siedliska tych gatunków, na zasadach określonych w zał. Nr 5 do niniejszego zarządzenia,
- 1134 różanki *Rodeus sericeus amarus*, 1145 piskorza *Misgurnus fossilis*, 1149 kozy *Cobitina taenia* poprawą jakości wód w rzekach wskutek ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do rzek,
- 1220 żółwia błotnego *Emys orbicularis* zachowaniem siedlisk żółwia, poprawą warunków świetlnych na łągowiskach, ochroną młodego pokolenia, ochroną łągów przed drapieżnikami, eliminacją drapieżników. Sposób realizacji ww. zadań określa zał. Nr 5 do niniejszego zarządzenia

Zaplanowany monitoring dotyczy oceny skuteczności zaplanowanych zabiegów ochronnych. Zostanie on zrealizowany w oparciu o wykonanie zdjęć fitosocjologicznych. Ocena stanu zachowania gatunków roślin i zwierząt (przedmiotów ochrony) zostanie przeprowadzona według parametrów i wskaźników Państwowego Monitoringu Środowiska, opracowywanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie obwieszczeniem znak: WSTII.6320.1.1.2012.MS, z dnia 19 lipca 2012 r., zawiadomił o przystąpieniu do opracowywania projektu planu zadań ochronnych dla ww. obszaru Natura 2000 oraz możliwości złożenia uwag i wniosków do założeń przedmiotowego dokumentu. Tekst obwieszczenia został przesłany do urzędów gmin: Hańsk, Sawin, Włodawa i Wola Uhruska i był wywieszony przez okres 21 dni w siedzibach tych urzędów.

W trakcie procesu planistycznego, przeprowadzono cztery spotkania dyskusyjne, które odbyły się z udziałem Zespołu Lokalnej Współpracy, biorącego udział w tworzeniu dokumentacji do planu zadań ochronnych. Spotkania te przeprowadzono w następujących terminach: 05 września 2012 r., 27 września 2012 r., 28 września 2012 r. i 17 października 2012 r.

Pierwsze spotkanie, o charakterze warsztatowym miało na celu zapoznanie członków Zespołu z problematyką ochrony przyrody, w tym w obszarach Natura 2000, przybliżenie przedmiotu ochrony w obszarze Natura 2000 LASY SOBIBORSKIE PLH060043, procedury procesu planistycznego oraz zasad udziału w procesie planistycznym członków Zespołu Lokalnej Współpracy. Drugie spotkanie miało charakter wizji terenowej. Jego celem było przybliżenie członkom Zespołu następujących zagadnień:

- prezentację przedmiotów ochrony obszaru (muraw bliźniczkowych 6230), (łąk świeżych 6510), stanowiska aldrowandy pęcherzykowej nad Jeziorem Płotycze, torfowisk przejściowych i trzęsawisk 7140 oraz obniżeń na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion* 7150). Podczas trzeciego spotkania, które miało charakter warsztatowy dokonano podsumowania sesji wyjazdowej oraz zapoznano członków Zespołu ze stanem zaawansowania prac nad planem zadań ochronnych.

Program czwartego spotkania odbył się wg następującego porządku:

- stan zaawansowania prac nad projektem,
- propozycje zapisów projektu Planu Zadań Ochronnych,
- dyskusja nad propozycjami zapisów projektu Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH060043.

Do prac nad określeniem działań ochronnych (w zespole roboczym, zwanym Zespołem Lokalnej Współpracy) zostali zaproszeni przedstawiciele: Urzędu Marszałkowskiego w Lublinie, Starostw Powiatowych w Chełmie i Włodawie Urzędów Gmin: Hańsk, Sawin, Włodawa i Wola Uhruska, RDLP w Lublinie, Nadleśnictwa Sobibór, WZMiUW w Lublinie, ARIMR w Lublinie, LODR w Końskowoli, LIR w Lublinie, GDDKiA oraz rolników i przedsiębiorców, a także przedstawiciele proekologicznych organizacji pozarządowych i lokalnych mediów.

Obwieszczeniem z dnia 17 października 2013 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu, poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1,2,3,4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji środowiska i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) i w związku z art. 28 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013r., poz. 627 z późn. zm.) Obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej ("Dziennik Wschodni") w dniu 17 października.2013 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie – w dniach 17.10. – 07.11. 2013 r. oraz Urzędów Gmin: Hańsk – w dniach 17.10. – 12. 11. 2013 r., Sawin w dniach 17.10. – 07.11. 2013 r., Włodawa w dniach 18.10. – 15.11. 2013 r.i Wola Uhruska w dniach 18.10 - 11.11. 2013 r.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Wpłynęły następujące wnioski:

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagi i wnioski	Treść zgłoszonych uwag	Informacja o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski

1.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	1. Uwaga dotycząca uzupełnienia listy przedmiotów ochrony o dwa przedmioty: 6120 ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>) oraz 430 <i>Colias myrmidone</i> szlaczkoń szafraniec	Uwaga została uwzględniona częściowo. W trakcie prac inwentaryzacyjnych nie stwierdzono występowania tych przedmiotów. W przypadku szlaczkonii <i>Colias myrmidone</i> przyjęto, że jest to gatunek motyla występujący w siedliskach kserotermicznych, pokarmowo związany ze szczodrzeńcami (<i>Chamaecytisus</i>). Z nieznanymi przyczynami ustępuje on w całym zasięgu występowania w Polsce mimo zachowania rośliny żywicielskiej i niezmiennych warunków siedliskowych. Pod koniec XX wieku zanikł już na większości stanowisk w południowo-wschodniej Polsce. Został błędnie wpisany do SDF w wyniku błędu naukowego w czasie kiedy projektowano obszar Natura 2000 Lasy Sobiborskie (2002 r.) z pewnością nie występował już na tym terenie. Co do śródłądowych muraw napiaskowych to istnieje prawdopodobieństwo ich występowania. Dlatego też należy podjąć odpowiednie działania potwierdzające ich obecność, bądź brak w obszarze. W zał. Nr 3 zaplanowano dla obydwu przedmiotów ochrony zagrożenia, a w uzupełnieniu stanu wiedzy o przedmiocie zaplanowano inwentaryzację terenową w celu ich poszukiwania.
		2. Uwaga dotycząca braku zagrożenia dotyczącego zmiany stosunków wodnych w 7120 torfowiskach wysokich zdegradowanych, lecz zdolnych do naturalnej i stymulowanej regeneracji.	Uwaga została uwzględniona. W prawdzie w zagrożeniach potencjalnych ujęto J02.01. osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych, ale bardziej trafne będzie jeśli to zagrożenie znajdzie się w zagrożeniach istniejących. Dokonano korekty w załączniku nr 3.
		3. Uwaga dotycząca braku zagrożeń skutkujących w konsekwencji zanikiem roślin żywicielskich w stosunku do nw. przedmiotów: modraszka telejusa czerwonończyka nieparka, modraszka <i>nausitosa</i> oraz przeplatki <i>aurinii</i>	Uwaga została uwzględniona. Do wcześniej zidentyfikowanych zagrożeń potencjalnych dodano: A08 nawożenie /nawozy sztuczne, A02 zmiana sposobu uprawy i I01 obce gatunki inwazyjne. Dokonano korekty w załączniku nr 3.

		<p>4. Wniosek dotyczący sprecyzowania zapisu odnośnie zagrożenia K03.01 konkurencja dla gatunków: różanka, koza i piskorz</p>	<p>Wniosek został uwzględniony w miejsce zapisu:” świadome, przypadkowe lub w wyniku naturalnej migracji pojawienie się obcego gatunku ryby której obecność negatywnie wpłynie na rodzime gatunki. Szeroko udokumentowane przykłady to przede wszystkim sumik karłowaty, a w ostatnich latach trawianka”. Wpisano jako zagrożenie: „konkurencja – zagrożenie polegające na redukcji populacji rodzimych gatunków ryb wskutek pojawienia się obcego gatunku ryby. Szeroko udokumentowane przykłady to przede wszystkim sumik karłowaty, a w ostatnich latach trawianka”. Dokonano korekty w załączniku nr 3.</p>
		<p>5. Wniosek dotyczący zbyt ogólnikowego (minimalistycznego) określenia celów działań ochronnych</p>	<p>Wniosek został uwzględniony. Dokonano korekty w załączniku nr 4. Doprecyzowano zapisy.</p>
		<p>6. Wniosek dotyczący terminów koszenia w odniesieniu do: górskich i niżowych muraw bliźniczkowych, zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych oraz niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie</p>	<p>Wniosek nie został uwzględniony. Wątpliwości co do ewentualnego „trzykrotnego” koszenia zostały wyjaśnione z wnioskodawcą.</p>
		<p>7. Wniosek dotyczący określenia sposobu osiągnięcia zadania – „ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do rzek w stosunku do przedmiotów: różanka, piskorz i koza”</p>	<p>Wniosek został uwzględniony. W zał. Nr 5 dopisano” poprzez sanitację wsi w dorzeczu rzek – budowa kanalizacji lub przydomowych oczyszczalni ścieków”</p>
		<p>8. Wniosek dotyczący określenia sposobu osiągnięcia zadania „utrzymanie odpowiednich powierzchni wodnych, zachowanie jakości wody w odniesieniu do 1220 żółw błotny <i>Emys orbicularis</i></p>	<p>Wniosek został uwzględniony. W zał. Nr 5 dopisano „poprzez remont kluczowych urządzeń zatrzymujących wodę w zlewniach”</p>
		<p>9. Wniosek dotyczący ujednoczenia zapisu w sprawie działań fakultatywnych w stosunku do: zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych.</p>	<p>Wniosek został uwzględniony. Dokonano zapisu: o treści: Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolno środowiskowego w ramach obowiązującego PROW, ukierunkowanego na ochronę siedlisk przyrodniczych: zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych</p>

		10. Uwaga dotycząca braku, działań ochronnych dla przedmiotu: 6430 - ziołorośla górskie i ziołorośli nadrzeczne	Uwaga uwzględniona dokonano wpisu w zał. Nr 5 o treści: „Zwalczanie ekspansywnych gatunków roślin zielnych (sadzca konopiastego, mozgi trzciniowatej, kłosownicy leśnej, wiązówki błotnej, maliny, podagrycznika i inn.) przyczyniających się do zmiany składu gatunkowego, a w konsekwencji do sukcesji”.
		11. Uwaga dotycząca ograniczenia do niezbędnego minimum stosowania chemicznych środków ochrony roślin (owadobójczych) w gospodarce w odniesieniu do przedmiotu: 1318 nocka łydkowłosego.	Uwaga uwzględniona. Przy tym działaniu dodano wyraz „leśnej”.
		12. Uwaga dotycząca usunięcia z zał. 6 zadania dotyczącego przeprowadzenia inwentaryzacji przedmiotów ochrony w dokumentach planistycznych.	Z projektu zarządzenia został usunięty zał. Nr 6.
		13. Uwaga dotycząca wskazania terminów wykonania działań dotyczących monitoringu stanu zachowania, monitoringu realizacji działań ochronnych oraz uzupełnienia stanu wiedzy.	Uwaga uwzględniona. Dokonano zmian w zał. nr 5. W ramach prac nad dokumentem zweryfikowano ilość działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy, gdyż nie uznano ich za niezbędne. Pozostawiono działanie tylko dla siedlisk i gatunków, które są słabo rozpoznane w obszarze.
2.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie	1. Wniosek o usunięcie Nadleśnictwa Sobibór jako podmiotu odpowiedzialnego za realizację działań ochronnych, ze względu na fakt, że działania te nie są związane z gospodarką leśną i zgodnie z art. 39 ustawy o ochronie przyrody oraz przypisami ustawy o lasach nie mogą być pokryte ze środków Lasów Państwowych (zał. Nr 5 proj. zarządzenia). Uwaga odnosi się do działań obejmujących nw. przedmioty ochrony: 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, 7110 torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7120 torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej systemowej regeneracji, 7140 torfowiska przejściowe i trzęsawiska, 7150 obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i> , 91D0 bory i lasy bagiennie, 1059 modraszek telejus, 1060 czerwończyk nieparek, 1061	Wniosek nie został uwzględniony. W związku z tym, że przedmioty ochrony położone są na gruntach różnych podmiotów (w tym LP) dokonano zapisu odnośnie podmiotu odpowiedzialnego w brzmieniu:” Zarządca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu dochodowości, a w odniesieniu do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub własność jednostek samorządu terytorialnego zarządca nieruchomości w związku z wykonywaniem obowiązków z zakresu ochrony środowiska na podstawie przepisów prawa albo w przypadku braku tych przepisów na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000. Nie do końca też jest prawdą, że LP nie mogą

		<p>modraszek nausitousa oraz 1065 przeplatka aurinia, 1220 żółw błotny oraz 1188 kumak nizinny.</p>	<p>finansować zadań ochrony przyrody o czym świadczą pisma dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 26 października 2012 r., Zn.spr.:ZP/ZO-3115-1/12 oraz z dnia 31 października 2013 r., znak: Zn.spr.:ZP/ZO-364-2/13. Pisma te rozstrzygają kwestie związane z finansowaniem z własnych środków zadań zleconych przez administrację rządową (art. 54 ustawy o lasach) prze braku ich finansowania z budżetu państwa. Wśród tych zadań figuruje również ochrona przyrody.</p>
		<p>2. Wniosek dotyczący zmodyfikowania działań czynnej ochrony zaplanowanych dla przedmiotu ochrony 91D0 bory i lasy bagiennie , polegających na „odtworzeniu i utrzymaniu właściwych dla siedlisk bagiennych stosunków wodnych; wykonanie na systemach melioracyjnych technicznych urządzeń regulujących zasoby wodne”. Wg RDLP, cyt.: „poziom wody powinien być regulowany w sposób gwarantujący zachowanie kondycji lasów przylegających do obszarów torfowiskowych – nie może prowadzić do podtapiania tych drzewostanów”</p>	<p>Wniosek został uwzględniony. Uwaga zasadna. W związku z tym, że stan zachowania borów bagiennych został uznany jako FV odstąpiono od zapisu dotyczącego poprawy stosunków wodnych.</p>
		<p>3. Wniosek dotyczący zmiany zapisu w zał. Nr 5 odnośnie obszaru wdrażania zadań ochronnych dla przedmiotu 1318 nocek łydkowłosa</p>	<p>Wniosek zasadny uwzględniony w całości. W załączniku nr 5, jako obszar wdrażania wpisano „siedliska nocka łydkowłosego zidentyfikowane w wyniku inwentaryzacji terenowej”.</p>
		<p>4. Wniosek dotyczący zmiany zapisu w zał. Nr 5 odnośnie działań ochronnych dla przedmiotu 1352 wilk. Wg RDLP w miejsce „utrzymanie gospodarki łowieckiej na obecnym poziomie” należy wstawić „prowadzenia racjonalnej gospodarki łowieckiej”. Jako podmiot odpowiedzialny RDLP proponuje: „Dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich”</p>	<p>Wniosek został uwzględniony. Uwaga zasadna. W związku z tym, że stan zachowania wilka został uznany jako FV odstąpiono od zapisu dotyczącego działań ochronnych dla tego gatunku.</p>
		<p>5. Wniosek dotyczący uzupełnienie zapisu w dziale „Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony” dla 1337 bobra europejskiego w „działaniach</p>	<p>Wniosek zasadny uwzględniony w całości. W zał. Nr 5 do zarządzenia dokonano stosownej korekty zgodnie z propozycjami RDLP poprzez wpis: „Monitoring</p>

		<p>ochronnych” RDLP proponuje dokonanie zapisu nakładającego obowiązek prowadzenia ciągłego monitoringu(wykonywanego przez RDOS) wpływu tego gatunku na inne gatunki lub siedliska przyrodnicze podlegające ochronie w obszarze Natura 2000, w szczególności rozmiaru szkód ekologicznych (np. zatapianie siedlisk i roślin naturowych) wyrządzanych przez bobry.</p>	<p>wpływu bobra na inne gatunki lub siedliska przyrodnicze podlegające ochronie w obszarze Natura 2000, a w szczególności pod kątem oceny rozmiaru szkód ekologicznych wyrządzanych przez bobry (np. zatapianie siedlisk roślin naturowych)”.</p>
		<p>6. Uwaga dotycząca działań ochronnych w odniesieniu do przedmiotu ochrony 91D0 – bory i lasy bagienne, zapis „Powstrzymanie się z rębiami zupełnymi w obrębie siedliska i w promieniu 20 m od jego granic nie dotyczy Lasów Państwowych. W Lasach tych siedliska bagienne są wyłączone z użytkowania rębego i są zaliczane do gospodarstwa specjalnego. Pozostawienie sztywnej i obligatoryjnie określonej 20-metrowej strefy nie mają tu uzasadnienia. Ewentualna potrzeba pozostawienia takiej strefy, powinna wynikać każdorazowo z indywidualnej oceny w terenie i być dostosowana do lokalnych warunków i potrzeb</p>	<p>Wniosek uwzględniony w całości. W zał. Nr 5 odstąpiono od zapisu dotyczącego rębni zupełnych w borach bagiennych.</p>
		<p>7. Uwaga dotycząca dokonania zmiany zapisu odnośnie zagrożenia dla przedmiotu - 1318 nocek łydko włosy. Wg RDLP zapis:”B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew – usuwanie drzew bogatych w potencjalne kryjówki nietoperzy (dziuple, szczeliny, odstająca kora itp.)- zanik naturalnych schronień letnich”, nie ma zastosowania w Lasach Państwowych, gdyż w Lasach tych gospodarka leśna dokonuje się w oparciu o zasady różnorodności biologicznej (Instrukcja Ochrony Lasu), która nakazuje pozostawianie drzew drzew biocenotycznych do ich biologicznej śmierci i naturalnego rozkładu. Dlatego też przedmiotowy zapis ma zastosowanie jedynie w odniesieniu do lasów prywatnych</p>	<p>Wniosek uwzględniony w całości. W zał. Nr 3do zarządzenia dokonano stosownej korekty zgodnie z propozycjami RDLP.</p>
		<p>8. Uwaga dotycząca usunięcia z listy zagrożeń istniejących w odniesieniu do przedmiotu 1352 wilk, zagrożenia „F03.01</p>	<p>Wniosek uwzględniony w całości. W zał. Nr 3do zarządzenia dokonano stosownej korekty zgodnie</p>

		Polowanie” - redukcja zasobów zwierzyny płowej w lasach , przyczynia się do zmniejsza się bazy pokarmowej dla wilka”	z propozycjami RDLP.
3.	Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewiectwa Zarząd Oddziału w Lublinie	Wniosek jak RDLP w pkt 2.1.	Sposób rozpatrzenia wniosku jak RDLP w pkt 2.1
		Wniosek jak RDLP w pkt 2.3	Sposób rozpatrzenia wniosku jak RDLP w pkt 2.3.
		Wniosek jak RDLP w pkt 2.4	Sposób rozpatrzenia wniosku jak RDLP w pkt 2.4.
		Wniosek jak RDLP w pkt 2.5	Sposób rozpatrzenia wniosku jak RDLP w pkt 2.5.
		Wniosek jak RDLP w pkt 2.7	Sposób rozpatrzenia wniosku jak RDLP w pkt 2.7.
		Wniosek jak RDLP w pkt 2.8.	Sposób rozpatrzenia wniosku jak RDLP w pkt 2.8.
4.	Polski Związek Łowiecki Zarząd Okregu w Chełmie	Wniosek jak RDLP w pkt 2.8.	Sposób rozpatrzenia wniosku jak RDLP w pkt 2.8.
5.	Klub Przyrodników	1. Wniosek o dokładne sprecyzowanie wiedzy na temat występowania rysia i w przypadku potwierdzenia jego stałego występowania w obszarze uznanie go za przedmiot ochrony z oceną C	Wniosek nie został uwzględniony, gdyż aktualnie nie ma potwierdzonych informacji na temat stałego występowania rysia w obszarze Lasy Sobiborskie PLH060043.
		2. Wniosek o ujęcie zabiegów wycinki drzew i krzewów z muraw bliźniczkowych i łąk jako działania obligatoryjnego, pozbawionego możliwości wsparcia programami rolno środowiskowymi. W związku czym nie można ich uznać jako fakultatywne	Wniosek uwzględniony częściowo. Przedmiotowe zabiegi obwarowane są odpowiednimi terminami oraz technikami wykonawczymi. Ponadto niejednokrotnie działki, na których występują siedliska stanowią własność prywatną. Trudno więc nadać im charakter obligatoryjny, gdyż będą problemy z ich wyegzekwowaniem. Gdyby organem odpowiedzialnym (przy odpowiednim wsparciu finansowym) był RDOŚ to można byłoby potraktować je jako obligatoryjne. Dodatkową trudność może sprawić współdziałanie z właścicielami nieruchomości, na których występuje te siedliska.
		3. Wniosek dotyczący ewentualnego zablokowania rowów występujących w obrębie torfowisk wysokich i przygielkowisk.	Wniosek nie został uwzględniony. Występujące w obrębie torfowisk wysokich i przygielkowisk rowy nie są użytkowane ani konserwowane. Ponadto w większości z nich doszło do wtórnego zabagnienia wskutek zamulenia i zarośnięcia roślinnością. W związku z tym nie wywierają one wpływu na przedmiotowe siedliska.

		4. Wniosek o zupełne zaniechanie użytkowania rębnego w borach bagiennych	Wniosek został uwzględniony częściowo. Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Sobibór nie przewiduje użytkowania rębnego w obrębie siedliska borów bagiennych. Uwaga dotycząca użytkowania rębnego wiąże się z siedliskami boru bagiennego na gruntach poza lasami państwowymi. W zał. Nr 5 zostanie dokonany stosowny zapis uwzględniający status własnościowy lasów, w których zaplanowano zabiegi.
		5. Wniosek dotyczący zaplanowania przywrócenia i utrzymania ciągłości ekologicznej cieków w obszarze pod kątem ochrony ryb.	Wniosek nie został uwzględniony. Ze względu na charakter rzek i cieków zapewniających ich ciągłość ekologiczną nie ma potrzeby planowania dodatkowych inwestycji hydrotechnicznych.
6.	Urząd Gminy Hańsk	1. Wniosek dotyczący niezgodności ze stanem faktycznym numeracji działek ujętych w zarządzeniu, co zostało spowodowane ich podziałem w 2012 r.	Wniosek uwzględniony w całości. W zał. Nr 5 do zarządzenia dokonano stosownych korekt.
		2. Uwaga związana z brakiem wiedzy i umiejętności przy rozpoznawaniu siedlisk przez użytkowników gruntów, co przy ich współodpowiedzialności za wykonywanie zadań ochronnych może nasręczać problemy	Uwaga nieuzasadniona. Organem nadzorującym obszar Natura 2000 jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie, bez którego zgody wspartej fachową pomocą przedstawicieli Ośrodka Doradztwa Rolniczego i przy udziale przedstawicieli Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nie będą wykonywane żadne zabiegi.
7.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Lubelski Oddział Regionalny	Uwagi dotyczące w zał. 5 oraz module C szablonu braku działań obligatoryjnych w stosunku do przedmiotu 6230 górskich i niżowych muraw bliźniczkowych (<i>Nardion</i>) oraz niezgodnych z programami rolnośrodowiskowymi zadań fakultatywnych w odniesieniu do: 6410 zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych (<i>Molinion</i>) i 6510 niżowych i górskich świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>).	Uwagi uwzględnione w całości. W zał. 5 oraz w module C szablonu dokumentacji dokonano stosownych sprostowań.

W ramach prac nad dokumentem wprowadzono niezbędne zmiany redakcyjne, korygujące błędy techniczne oraz doprecyzowano zapisy.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 z późn. zm.) uzgodniony przez Wojewodę Lubelskiego pismem z dnia 31 grudnia 2014 r., znak: PN-I.0522.44.2014.GK.

Realizacja działań ochronnych zawartych w niniejszym akcie prawnym będzie finansowana, m.in. ze środków budżetu państwa w tym w części, której dysponentem jest sprawujący nadzór nad obszarem Natura 2000. Nie wyklucza się możliwości wykorzystania innych źródeł finansowania. Szacuje się, że koszt realizacji działań ochronnych oraz uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony zawartych w niniejszym planie w okresie 10 lat wyniesie łącznie około 3 965 tys. zł. (kwota ta nie uwzględnia kosztów związanych z: modyfikacją metod

gospodarowania na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na terenach leśnych oraz na łąkach rolników indywidualnych realizujących programy rolno środowiskowe). Działania z zakresu monitoringu działań ochronnych (monitoring oceny skuteczności wykonanych zabiegów czynnej ochrony) oraz działania

w zakresie monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony określa się jako 302 tys. zł.

Koszty realizacji działań przewidzianych w planie będą pokrywane z funduszy celowych pozyskanych przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Lublinie.

Niniejszy akt normatywny oddziałuje na zarządcę gruntów, tj. Nadleśnictwo Sobibór. Nie zawiera zapisów mogących skutkować wpływem na rynek pracy, nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczości, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw, nie wpłynie także na sytuację i rozwój regionalny.